

III daļa. Situācijas analīze. (31 punkts)

1. (9 punkti) Īsi skaidro vai atbildi uz jautājumiem!

a) Kas ir valdības parāds?

.....

b) Kāds ir galvenais cēlonis Latvijas valsts parāda pieaugumam?

c) Kāds ir Māstrihtas kritērijs valsts parādam?

.....

d) Kāds ir valsts parāda īpatsvars (% pret IKP) Latvijai un vidēji ES dalībvalstīm?

Latvijai ...%, vidēji ES ... %

e) Kas ir budžeta bilance?

.....

f) Kāpēc veidojas budžeta deficīts?

.....

g) Kas ir valsts parāda apkalpošanas lielākās izmaksas?

h) Uzraksti divus iemeslus, kāpēc vidējā termiņā (5 -6 gadu laikā) valsts parāda apkalpošanas izmaksas varētu būtiski palielināties?

1.

2.

2. (8 punkti) Uzraksti divus ieguvumus un divas izmaksas, ja valsts parādu samazinātu to atmaksājot un, ja to samazinātu "izaugot no parāda"?

Atmaksājot	"Izaugot no parāda"
Ieguvumi	Ieguvumi
1.	1.
2.	2.
Izmaksas	Izmaksas
1.	1.
2.	2.

3. (9 punkti) Izmanto situācijas aprakstā esošo informāciju!

3.1. (3 punkti) Uzraksti vismaz trīs faktoros no kuriem ir atkarīga valsts parāda ilgtspēja!

1.

2.
3.
- 3.2. (3 punkti). Ar konkrētām rādītāju vērtībām (no dotās informācijas) pamato, kāda varētu būt vēsturiskā valsts parāda līdzsvara vērtība (procentos no IKP)?
- 3.3. (2 punkti) Uzraksti divus faktoros, kuri 2023. -2024. gadā, varētu mazināt Latvijas valsts parāda ilgtspēju un kā tas varētu izmainīt valsts parāda līdzsvara vērtību.

Iespējamās atbildes

1. (9 punkti)
- Valdības aizņēmumi ārvalstīs vai iekšzemē. Vai parāds, kas radies valsts aizņēmumu dēļ.
 - Budžeta deficīta finansēšana.
 - Ne vairāk par 60% no IKP.
 - Latvijai 35- 42%, vidēji ES virs 80% no IKP.%
 - Starpība starp budžeta ieņēmumiem un budžeta izdevumiem.
 - Tāpēc, ka budžeta izdevumi pārsniedz (ir lielāki) par budžeta ieņēmumiem.
 - Procentu maksājumi par aizņēmumiem.
 1. Palielinās emitēto obligāciju ienesīgums, bet valsts budžetam tas nozīmē, ka palielinās procentu maksājumi par aizņēmumiem.
 2. Palielinās valsts parāda absolūtā vērtība.

2. (8 punkti)

Atmaksājot	“Izaugot no parāda”
<p>Ieguvumi</p> <ol style="list-style-type: none"> Samazinās parāda lielums. Uzlabojas kredītreitings. Samazinās aizņēmumu cena, procentu likmes. Samazinās parāda apkalpošanas izmaksas, u.c. 	<p>Ieguvumi</p> <ol style="list-style-type: none"> Lielākas iespējas veicināt ekonomikas izaugsmi, attīstību. Lielākas iespējas valsts investīcijām. Lielākas iespējas veicināt kopējā pieprasījuma pieaugumu.
<p>Izmaksas</p> <ol style="list-style-type: none"> Samazinās budžeta izdevumi. Samazinās valsts investīcijas, kopējais pieprasījums (AD). Samazinās iespējas veicināt ekonomikas izaugsmi, attīstību, sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu u.c. 	<p>Izmaksas</p> <ol style="list-style-type: none"> Lielākas parāda apkalpošanas izmaksas. Parāda pārlikšana uz nākotni, līdz ar to mazākas iespējas veicināt izaugsmi nākotnē.

3. (9 punkti) Izmanto situācijas aprakstā esošo informāciju!

3.1. (3 punkti).

1. Procentu likmes.
2. Ekonomikas izaugsmes temps.
3. Valsts budžeta bilance.
4. Valsts parāda lielums.

3.2. (3 punkti)

1. Vēsturiski r-g = -3 procentu punkti, budžeta bilance -1%, tātad atbilstoši 1. tabulas datiem parāda līdzsvars ilgtermiņā varētu būt 34% no IKP.

3.3. (3 punkti)

1. Pieaugošās procentu likmes.
2. Lēnie ekonomikas izaugsmes tempi gan Latvijā (2023. gadā no 0.1 līdz 0,6%. **Precizēt**
3. Budžeta deficīta pieaugums virs 2% 2023. un 2024. gadā.

Atbilstoši 1. tabulai, ja budžeta bilance palielinātos līdz 2%, tad 69%, ja līdz 3% - 109% no IKP, bet ja izaugsmes diferenciālis kļūtu pozitīvs, dēļ procentu pieauguma un lēnās ekonomikas izaugsmes, tad Latvija tuvotos nekontrolējamam līdzsvaram jeb ∞